

Секція: Сучасні проблеми фінансової системи та шляхи її вирішення

Рябуха О. Д.

*студент кафедри фінансів
Національного університету
харчових технологій*

Проблеми реалізації валютної політики України в сучасних умовах та шляхи їх вирішення

Завдяки прискореним темпам глобалізації фінансового сектору світового господарства перед урядами країн постає завдання щодо пошуку ефективних форм валютної політики, особливо в кризовий період, адже більшість країн світу зазнає суттєвих фінансових втрат, докладаючи зусиль у сфері підтримання фінансової рівноваги, що потребує системного підходу до всіх складових фінансового механізму країни у їх взаємодії та під впливом зовнішніх факторів.

Інтеграція України до світового співтовариства зумовлює необхідність вдосконалення функціонування її валютного ринку як механізму, що забезпечує взаємозв'язок між вітчизняною та світовою фінансовою системою. Саме тому, проблема забезпечення стабільності грошової одиниці України є однією з ключових проблем стабілізації української економіки.

Дослідженню проблем валютної політики приділено значну увагу в наукових працях вітчизняних учених: Е. Дунаєвої, А. Шахматової, Н. Гребеника, І. Бураковського, А. Мороза, О. Береславської, Ф. Журавка та ін. Значна кількість досліджень в сфері реалізації валютної політики в Україні свідчить проте, що вона є одною із найефективніших складових економічної політики держави. Проте серед вчених не існує єдиної думки щодо ефективності різних інструментів валютної політики. Тому питання валютної політики потребує подальшого вивчення.

Останні події у світі демонструють важливість впливу валютної сфери на економіку. Розвиток кризи у світовому масштабі показав, наскільки тісно

переплітаються валютна та фінансова сфера, наскільки синхронізованими в часі можуть бути процеси, що відбуваються в них і який при певному збігу обставин може бути масштаб їхнього впливу на основні сфери економічної діяльності [1].

Валютна політика – це частина загальноекономічної політики і являє собою комплекс здійснюваних державою економічних, організаційних та правових заходів у сфері валютних відносин з метою реалізації стратегічних завдань розвитку національної економіки [3, с. 471]. Валютна політика спрямована на досягнення головних цілей економічної політики держави: забезпечити усталеність економічного росту; підтримати рівновагу платіжного балансу; стримати ріст інфляції.

Основи валютної політики України закладені в Конституції України, яка у статті 99 визначає необхідність забезпечення стабільності національної грошової одиниці [5].

В сучасних умовах існування підвищеного рівня ризику через нестабільну динаміку валютного курсу на світовому ринку постає нагальна потреба у визначенні ефективних передумов формування заходів щодо переходу на гнучкий режим обмінного курсу.

Негативний вплив кризових явищ на валютну політику в Україні підсилюється політичною нестабільністю та незадовільними макроекономічними параметрами:

1) надмірна частка споживання та недостатні обсяги нагромадження за умов нерозвиненості внутрішнього ринку, що призвело до необхідності покриття надлишку внутрішнього попиту за рахунок випереджаючого зростання імпорту, а відтак – погіршення сальдо зовнішньої торгівлі та ризиків валютної дестабілізації. Це призвело до зростання тиску на гривню;

2) інституційна нерозвиненість фінансової системи та вузькість механізмів рефінансування банківської системи, що обумовило надмірну вартість фінансових ресурсів всередині країни та, за стрімкого зростання

попиту на кредитні ресурси, обумовило активний вихід комерційних банків на зовнішні ринки запозичень;

3) несприятливі умови для довгострокового інвестування, що обумовило переважаючу інвестиційну привабливість секторів з високою ліквідністю та швидким обігом коштів;

4) дефіцит державного бюджету. Кредитування дефіциту бюджету зросло більше, ніж у чотири рази, що впливає на ослаблення гривні і спричиняє цінову нестабільність.

На фоні зазначених тенденцій в українській економіці зростає недовіра до національної грошової одиниці й виникає бажання здійснювати заощадження та проводити більшість розрахунків в іноземній валюті, що обмежує можливість повною мірою реалізовувати грошово-кредитну політику Національного банку, знижує ефект фіскальної політики, прискорює знецінення реального курсу національної валюти.

Саме тому, необхідно створити економічні підстави для всіх суб'єктів валютного ринку, які визначали б доцільність відмови від використання іноземної валюти у внутрішньому грошовому обігу. Такими підставами можуть бути: підвищення довіри до вітчизняної банківської системи, зокрема, шляхом збільшення сум гарантованого повернення вкладів громадян у національній валюті; поступовий перехід до повної конвертованості гривні; розвиток ринку національних цінних паперів, номінованих у національній валюті.

Нині є принаймні три джерела, які стимулюють зростання інфляції: купівля валюти на міжбанківському ринку, м'яка бюджетна політика, м'яка грошово-кредитна політика. Тому забезпечення поточної стабільності валютної політики залежить від ефективного вирішення двох суперечливих завдань – забезпечення на належному рівні банківської ліквідності та підтримання курсу гривні[9].

Серед інструментів реалізації засад валютної політики держави головними мають бути:

– дедоларизація економіки;

- активне використання гнучкого валютного курсу за призначенням для підтримки конкурентоспроможності товаровиробників;
- вдосконалення політики валютних інтервенцій у напрямі підвищення її узгодженості з відсотковою політикою[9];
- перехід до інфляційного таргетування;
- розширення методів страхування валютних ризиків;
- поетапне зняття валютних обмежень та лібералізація валютного ринку;
- збереження політики бездефіцитного й разом з тим збалансованого бюджету;
- відчутне зниження податкового тягаря, у зв'язку з тим що податкова складова в структурі витрат і в ціновій динаміці надзвичайно висока;
- стабілізація політичної ситуації;
- посилення роботи з моніторингу валютних ризиків;
  - детінізація української економіки

Виходячи з перспектив курсоутворення національної валюти України, валютну лібералізацію в нашій країні доцільно здійснювати поетапно, виходячи із чітко сформульованих цілей проведення кожного заходу щодо зняття обмежень на валютні операції з урахуванням поточного стану економіки й зобов'язань по погашенню зовнішнього боргу. Потрібно відмітити, що рішучі заходи по лібералізації валютного ринку можливі тільки тоді, коли досягнуті реальні успіхи в економіці, стали стійкими темпи економічного росту, радикально покращився підприємницький й інвестиційний клімат.

Отже, на сьогоднішній день Україна має чимало проблемних питань у сфері валютних відносин, що пов'язані із глобалізацією та світовою фінансовою кризою. Тому зараз як ніколи необхідно звернути увагу на швидке та ефективне вирішення проблем валютної системи, її стабілізацію. Саме здійснення вище перерахованих заходів допоможе нормалізувати валютний курс, зміцнити позиції банківської системи як всередині держави, так і на міжнародному рівні. Ефективна реалізація валютної політики в умовах глобалізації економічних процесів полягає у здійсненні валютного регулювання

відповідно до стану економічного розвитку країни, що забезпечить мінімізацію негативного впливу внутрішніх та зовнішніх шоків і сприятиме її сталому економічному розвитку.

Література:

1. Глобальна фінансова криза: уроки для світу та України: навчальний посібник / І. В. Бураковський, О. В. Плотніков. – Харків : Фоліо, 2009. – 299 с.

2. Бреславська О. Актуальні проблеми курсової політики України // Вісник Національного банку України. – 2010. – №2. – С. 16–20.

3. Центральний банк та грошово-кредитна політика: підручник / А. М. Мороз, М. Ф. Пуховкіна, М. І. Савлук та ін; – К. : КНЕУ, 2005. – 556с.

4. Методологічні підходи до визначення поняття “валютний ринок” / Ф. О. Журавка // Вісник науковця. – 2009 р. : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (2 квітня 2009 р.) – Миколаїв : НУК, 2009. – С. 40–42.

5. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

6. Основні засади грошово-кредитної політики на 2013 рік [Електронний ресурс] / Рада Національного банку України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/vr016500-12>

7. Річний звіт Національного банку України: Макроекономічний огляд [Електронний ресурс] / Національний банк України. – 2012. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=2150782>

8. Декрет кабінету міністрів України «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» від 19.02.1993 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/15-93>

9. Особливості та проблеми формування валютної системи України/ К. В. Самсонова, С.А. Фрунза// Кіровоградський національний технічний університет. – 2010 р.

Науковий керівник: Арич М.І.